

A teljes építés öt éven át tartott. A durva tereprendezés - a magassági pontok számítógépes kitűzésével - az első tizenkét hónap alatt készült el. A kialakított legnagyobb szintkülönbség 25 méter. A belső völgy süllyesztett, átlagosan nyolc méterrel. Az erőteljes terepmozgatás összesen 1.5 millió m³-ét, a fátlan és vezetékmentes terület, a laza talaj, a mély talajvízszint, és a föld tömeg-egyensúly megtartása tette lehetővé.

A kiállításra való tekintettel született meg a döntés, hogy az összes fának a megnyitás előtt három évvel a helyén kell lennie, és hogy a látogató a kész park benyomását kapja, 20-40-60 éves, földlabdás fákat kell telepíteni. A tervezők bevonásával 8000 fát értékelték, regisztrálták fajta, magasság, habitus szerint. E munkával összhangban készült a kiültetési terv. A fák közül egy éves előkészítés után 6000 db került elültetésre, 100.000 db cserjével, 20.000 db rózsatövel kiegészítve. A fák közül kevesebb mint húsz darab pusztult el. A park belsejében a térképezést kisebb facsoportok, fasorok, allék, szoliterfák differenciálják. Tervezésüknél fokozottan érvényesült az élményt adó feltárlás folyamatának elősegítése, a fény-árnyék és a hangulati hatások létrehozása. A telepítéshez kizárólag honos, és a városban jellegzetes növényeket alkalmaztak.

A kivitelezés első három éve alatt készültek el a mesterséges vízfelületek, az úthálózat, a vendéglátó, a szórakoztató és kiszolgáló létesítmények. A mesterséges tavakat, patakokat a felszivattyúzott talajvíz táplálja. Maga a talajvízszint néhány méterrel a völgy legalacsonyabb pontja alatt van. A medencékben lassan átáramló víz kavics szűrőrétegen át jut vissza a talajba.

A főbejárati központi térhez melléktengellyel kapcsolódik a kiállítási csarnok, és a "témakertek" csoportja. A 24 témakertben különböző típusú kertek jellegzetes megoldásai láthatók. Van köztük rózsakert, örökzöld kert, zöld kert, betonelemes kert, szoborkert, régimódi kert, zöldséges kert, madaras kert, diszfüves kert, fehér kert, ezüst kert, pozsgások kertje, fiatal család kertje, idősebbek továbbfejlesztett kertje.

A tó felé haladva a müncheni városrészek rehabilitációjának részét képező kertalakítások kiállítása következik.

A lakótelepről is könnyen elérhető a park legnagyobb játszótere. A gyerekeket itt játék-táj fogadja dombokkal, sziklákkal, patakokkal, forrással, tóval, csúszdákkal, mászófalakkal, mászóhálókkal. A patakokat gátak, zsilipek tagolják. A zsilipe szabályozásával a gyerekek medencéket tölthetnek fel, csereszthetnek le, megváltoztathatják a vízfolyás irányát, sebességét. A fantáziát a bambuszdzsungel és a különböző anyagokból építhető kunyhók is megmozgatják. A szomszédos kézműves bazárban a gyerekek próbálkozhatnak pl. korongozással, mintázással, szövessel, fa- és bőrmetszéssel, festéssel, rajzolással. Innen ismét a tópart felé fordulva elhaladhatunk a gyógynövénybemutató mellett, és egy tóparti kisebb domb tövében sírparcella-kiültetések és sírkövek bemutatója tanulmányozható.

A tóra lejtő egyik oldalvölgy három ökológiai kertet mutat. Ezek bizonyítják, hogy egy-egy kiskerten belül is meg lehet teremteni a természet egyensúlyát, egészséges háztartását, csak az élő és élettelen kertalkotókat körültekintően kell megválasztani. A példák vízparti, átlagos nedvességű és száraz kerttípusok. Ehhez a témakörhöz kapcsolódik a tó alsó részén kialakított nedves biotop. A vízfelület- és növényarány a növényegyüttesek, a talaj, a vízsebesség tekintetében hat jellegzetes modellt tartalmaz, melyek a valóságban az előlpek vidékén fordulnak elő. A bemutató arra hívja fel a figyelmet, hogy a mezőgazdasági művelés számtalan terület víztelenítését és megsemmisítését eredményezte értékes növény- és állatvilágával együtt, tehát védelmük sürgető.

(A Zöldfelületgazdálkodás c. folyóiratból - 1983.)

Peter Kluska ELEVEN PARK

(A müncheni Westpark tervezője beszámolót közölt a *Garten und Landschaft c. folyóiratban /1993.9/* a park aktuális kérdéseiről a megnyitás tizedik évfordulóján. Ebből közlünk részleteket Illyés Zsuzsa fordításában.)

Ma is változatlanul aktuálisak azok a városépítészeti szempontok, melyek a park kialakításához és tartalmához a lényeges ösztönzéseket adták.

A középső közlekedési gyűrű és az autópálya forgalma megnövekedett. Az 1983-ban a Westpark-ig vezető metróvonalat nyugati irányban továbbépítették, és 1993-ban üzembe helyezték, ezáltal a park vonzáskörzete megnövekedett. A park használóinak száma a környező területek beépítettségének sűrűsödése által is tovább emelkedett.

(...) Egy park életútjában a fejlődés, a közhasználat első tíz éve az ifjúkornak tekinthető. Azonban messzemenően teljesültek már ebben a fiatal állapotban a kiírók elvárásai, valamint a hosszú távú tervezési célkitűzések.

A park egyik legszembeötlőbb jelensége a használati módok kiegyenlítettsége. Egymás mellett, békésen megfértek a legkülönbözőbb érdeklődésű, életkorú, szociális helyzetű társadalmi csoportok és rétegek. A park közkedveltségének okai feltehetően a sokrétű használhatóságban, és az élmények differenciáltságában rejlenek.

A hozzáértő közönséget vonzzák a nagy gonddal fenntartott évelő- és rózsakiültetések, melyek közvetlen szomszédságában a völgy mezején játszanak, heverésznek és napoznak az emberek. Nagyon közkedvelt a sárkányregetés is, mint művészi- és sporttevékenység.

Kerékpárral is járhatóak a park főbb útvonalai, melyek a városi kerékpárút-hálózat szakaszai, de sok biciklista végcéljai is.

A kiállítást követően fennmaradtak egyes bemutatóterületek, - a négy kelet-ázsiai kert, a vadnövényekből kiültetett bioimitáció, az évelő és rózsakiültetések, a kerttörténeti egységek, a mediterrán kertek, valamint a keleti és nyugati gyermekjátszóterek - melyek jelentősen felértékelődtek a környezet javulása révén. A sokszínű kiegészítő tartalmakat a park az alapkonceptió sérülése nélkül tudta magába olvasztani.

1983-ban a park térarányait még erőteljesen meghatározta a mesterségesen kialakított terepszín. A fák, és a szegélyeken összezáródott cserjék növekedésével egyértelműen a növényzet tereformáló hatásának javára változott a kép.

A természetes szubsztancia gyarapodásával a terek jellegzetessége, a természetes faktorok és a levegő minőségének javulása lényegesen növekedtek.

A park gondozása az Építészeti Hivatal Kertépítészeti Főosztályához tartozik. A fenntartásigényes parkrészek - évelőkertek, rózsakertek, kelet-ázsiai kertek - gondozásának költségei meghaladják az egyéb városi zöldterületek normáinak középértékét.

Ez így van rendjén. A közvéleménynek és a politikai vezetésnek sokkal több megértést kellene tanúsítania abban az irányban, hogy egy park vagy kert minősége éppen annyira kulturális igény, mint a zene vagy a színház, és éppen annyira igényli a támogatást is - annál is inkább, mivel az emberek nagyobb körét érinti.

A növények ápolása együtt jár a madárvilág ápolásával. A madárvédők egyesülete őrökdi - mindenképp a zárt cserjéscsoportokban - a fészkelőhelyek folyamatos biztonságáról. A parkban már az összes hazai madárfaj megjelent.

Vincze Attila BERLINI TALÁLKOZÓ

A Goetheanum természettudományi szekciója idén augusztusban Berlinben szervezte meg szokásos nyári találkozóját tájrendezők és ökológusok számára. A találkozó jelentőségét növelte, hogy most első ízben mozdult ki Dornachból, és hogy éppen a legérdekesebb európai városban talált meghívókra.

Az előadások és foglalkozások rendje a megszabott dornachi hagyományok szerint épült fel. Reggel eurithmia, majd előadás a szekciót vezető Johann Bockemühl-től, munkacsoportok szerint; kirándulás természeti megfigyelések céljából, este meghívott előadók.

Újdonság volt, hogy míg Bockemühl érzékelésünk, és a képekben megnyilatkozó természet megismerési sajátosságairól adott elő, a munkacsoportok egy része szociális problémák értékelésére vállalkozott. Így a Trabant-lakótelep és az Alexanderplatz foglalkoztatták a társaság többségét.

A házigazdák - egy hosszú évek óta együtt dolgozó tájrendező csoport tagjai - az általuk biodinamikusan ápolott városi erdőrészek összehasonlítása alapján a fenntartás és a telepítés kérdéseiről vezettek munkacsoportokat.

A Pagony Iroda abban a munkacsoportban vett részt, amely a legszorosabban kapcsolódott a főtémához; a geológiai viszonyok táji kifejeződésével foglalkozott.

A találkozó sok kirándulása módot adott arra, hogy közvetlen képet kapjunk Berlin és a környező morénavidék geomorfológiájáról, és történelmi kialakulásáról.

Az utolsó napon egymásnak számoltak be a munkacsoportok. Feszült kíváncsisággal hallgattuk a szociális problémákkal, a keleti gondokkal foglalkozó nyugatiak hozzászólásait. Furcsa volt hallgatni, ahogy körbetapogattak minket, ahogy szörnyülködtek az állapotunkon, és hogy milyen megoldásokat javasoltak. Milyen mások is vagyunk mi! (És milyen mások voltak ők, Dornachból kimozdulva!)

Jochen Bockemühl javaslatára a találkozók ezentúl Európa más-más városában kerülnek megrendezésre. Jövőre Drezda a meghívó; a pillniti tájképi kert ad majd otthont nekünk. 1995-ben a Pagony Iroda szervezi a találkozót, a helyszín valahol Magyarországon lesz.

EVIDENCIÁK

BESZÉLGETÉS MAKOVECZ IMRÉVEL

Bozsik József alábbi interjúja, az IGEN című folyóiratban jelent meg. A szerkesztőségnek köszönettel tartozunk a másodközléshez való szíves hozzájárulásukért.

Az ön szellemi, lelki, eszmei értékrendének melyek az alapvető pontjai? Mi az alap, amire Ön lelkileg építkezik?

- Ez nagyon nehéz kérdés, mert az ember - szerintem - haláláig zavarosabb marad annál, mintsem hogy tételesen tudna egy ilyen kérdésre válaszolni. Számomra egyetlen bizonyosság van - ilyen tekintetben -, hogy az embernek a legmélyebb értelemben egzisztenciális létbizonytalanságban kell leélnie az egész életét. Ennek van néhány megfogalmazható oka. Az egyik az, hogy a lélek, amely az emberi organizmus középpontjában van, két funkciót lát el egyszerre. Egyik funkciója az, hogy a személyiség közepe - ez az a hely, ahol a megváltás megtörtént. Más részről ez az az érzékszervi központ - a képzetalkotásé - amelyik teljes mértékben ki van szolgáltatva: egyrészt a külső benyomásoknak, másrészt pedig annak a gondolatfolyamnak, amelynek kegyelméből az ember él. Ezért pontosan az a középponti élmény - amelyikre vágyunk, hogy egyértelmű legyen és a világ közepeként élhessen - pontosan ez a középpont az, amelyik valójában a legsúlyosabban kiszolgáltatott.

Mondok egy példát. Bármilyen gyakorlatozással és bármilyen fegyvellemmel és kemény jelenlét-tudattal próbál meg valaki élni - naponta újra kell az egész életét megcsinálnia, és minden nap be kell azt fejeznie, mert az élet egy bizonyos ritmus szerint zajlik le, és ez a ritmus - többek között például - a nappal és az éjszaka ritmusa. Már az éppen elég súlyos létbizonytalanságot eredményez, hogy az ember este lefekszik - mint ahogy az ima is mondja: minden este koporsóba fekszem le. Az ember olyan ellenőrizhetetlen altudati világban tölti életének egyharmadát, amelyről nem tud számot adni. És el kellene tudni fogadni azt a majdnem elviselhetetlen gondolatot, hogy az is az ember, amiről nem tud számot adni. Ezért ha feltesznek egy ilyen kérdést, akkor zavarban vagyok, mert minden ideologikus-ságot elutasítok, - megvolt hozzá az iskolám az elmúlt negyven év alatt, hogy ezt meglehetősen meggyűlöljem.

Az egész hegelianus gondolkodásmód tölem rendkívül távol áll. Nagyon szeretnék egy monisztikus világképben stabilan elhelyezkedni, ami természetesen nem megy.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

- Van egy ír imádság, amelyik úgy szól, hogy Krisztus előttem, Krisztus mögöttem, Krisztus alattam, Krisztus fölöttem, Krisztus bennem. Állj elém és segíts, hogy tovább tudjak lépni! Azaz felöltözni és belehalni a megváltási koncepcióba, az nem stabil világnézetet jelent, hanem állandó drámát, amelyikkel az embernek a legelemibb őszinteséggel és kiszolgáltatottsággal kell szembenéznie. Ezért tehát én nem tudok beszámolni senkinek sem stabil világnézetéről, mert ez nem ilyen. A kereszténységről azt hinni, hogy az hitélet csupán, amelyben áhítatosan és szemét forgatva, a "kaporszakállú úristenre" szegezett tekintettel él valaki - hazugság; hamis, szenteltvíz varangyos békáinak való ostobaság. A dolog nem ilyen. A dolog az kemény küzdelem. Ha valaki egy kicsit is ismeri Pál apostol irásait, az tudja, hogy miről beszélek. Különben hogy lenne érthető, amikor